

УДК 631.1:574:332.23

Коренюк П.І.

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту організацій і адміністрування
Дніпродзержинського державного технічного університету

РОЛЬ ІННОВАЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА

ROLE OF INNOVATIONS IN PROVIDING EFFECTIVE BUSINESS DEVELOPMENT

АННОТАЦІЯ

Рівень розвитку підприємництва в державі визначається рядом факторів і він об'єктивно визначає макроекономічні показники розвитку держави. В Україні прийнято основоположні закони, які відповідають європейським принципам регулювання підприємницької діяльності. Екологічне підприємство є важливою складовою частиною підприємництва в цілому. Інноваційна стратегія найтіснішим чином пов'язана з принципами екологічного підприємництва та в переважній частині випадків визначає його ефективність. Доцільно зробити висновок про вплив формування сприятливого інноваційного поля на рівень конкурентноздатності та прибутковості суб'єктів екологічного підприємництва.

Ключові слова: інновації, підприємництво, екологічне, розвиток, діяльність, технології.

АННОТАЦИЯ

Уровень развития предпринимательства в государстве определяется рядом факторов и он объективно определяет макроэкономические показатели развития государства. В Украине приняты основополагающие законы, которые соответствуют европейским принципам регулирования предпринимательской деятельности. Экологическое предпринимательство является важной составной частью предпринимательства в целом. Инновационная стратегия тесным образом связана с принципами экологического предпринимательства и во многих случаях определяет его эффективность. Целесообразно сделать вывод о влиянии формирования благоприятного инновационного поля на уровень конкурентоспособности и прибыльности субъектов экологического предпринимательства.

Ключевые слова: инновации, предпринимательство, экологическое, развитие, деятельность, технологи.

ANNOTATION

The level of entrepreneurship in the country is determined by several factors and it is objectively determine the macroeconomic development. In Ukraine adopted the basic laws that meet European principles of business regulation. Environmental business is an important part of business as a whole. Innovation strategy is closely linked with the principles of ecological business and overwhelming some cases determines its effectiveness. It is reasonable to conclude that the impact of a favorable innovative field on the level of competitiveness and profitability of the environmental business

Keywords: innovation, entrepreneurship, environmental, development, activity, technology.

Постановка проблеми. Місце і роль будь-якої країни у світогосподарському просторі певною мірою визначається відповідністю показників її соціально-еколого-економічного розвитку міжнародним стандартам. Рівень розвитку підприємництва в державі визначається рядом факторів і він об'єктивно визначає макроекономічні показники розвитку держави. В сучас-

них умовах зростає роль підприємницьких здібностей, дефіцит яких ми маємо в Україні в сучасних умовах. Так, саме підприємницьких здібностей, більше всього не вистачає попри всі економічні негаразди. Потрібно сформулювати ефективних підприємців та менеджерів різного рівня в переважній частці галузей національної економіки. Особливо це відноситься до менеджменту інновацій в екологічне підприємництво. Законодавча та економічна трансформація у період становлення демократичної держави супроводжується, як на нашу думку, відсутністю значимості екологічного підприємництва на дещо другорядні позиції. Відмітимо, що само "ахіллесовою п'ятою" на шляху інтеграції Польщі до Європейського Союзу стала її незадовільна екологічна ситуація. В Україні з причини застарілих і "важких" виробничих технологій, морально та фізично застарілих технічних засобів поряд із зниженням, гальмуванням темпів зростання промислового та сільськогосподарського виробництва у декілька разів більше у порівнянні з розвинутими країнами виділяється промислових відходів, що інтенсивно й у великих масштабах забруднює атмосферне повітря відпрацьованими газами автомобілів, технологічними викидами підприємств і котельень, а водоймища – стічними водами, що спричиняє загрозу виникнення в Україні зон екологічного лиха (цілком реальну, а не декларативну!).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженнями проблем ефективного розвитку підприємництва, зокрема екологічного, займались ряд таких вчених як Л. В. Жарова [12], С. М. Ілляшенко [13], Є. Ю. Какутич [12], Г. І. Купалова [15], В. М. Навроцький [11], О. В. Прокопенко [14], Ю. М. Саталкін [11], Є. В. Хлобистов [12], В. Я. Шевчук [11] та інші науковці.

Основні положення щодо інноваційної діяльності та формування сприятливого інноваційного поля відображені в Законі України про інноваційну діяльність [8]. Значний вклад в проблему формування сприятливого інноваційного поля здійснили І. В. Баранова [9], С. О. Матковський [4], О. В. Прокопенко [14], Черепанова [9] та ряд інших видатних науковців.

Постановка завдання. Метою даного дослідження у форматі наукової статті є з'ясувати та визначити роль інновацій у забезпеченні розвитку підприємництва, зокрема екологічного.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні прийнято основоположні закони, які відповідають європейським принципам регулювання підприємницької діяльності. Так Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» (від 15.05.2003 № 755) [2] Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» [3] (від 11.09.2003 № 1160-ІУ) визначає правові та організаційні засади реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» (від 06.09.2005 № 2803-ІУ) [4] визначає правові та організаційні засади функціонування дозвільної системи у сфері господарської діяльності і встановлює порядок діяльності дозвільних органів, уповноважених видавати документи дозвільного характеру. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» (від 01.06.2000 № 1775-Ш) [5] визначає види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, порядок їх ліцензування, встановлює державний контроль у сфері ліцензування, відповідальність суб'єктів господарювання та органів ліцензування за порушення законодавства у сфері ліцензування. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (від 05.04.2007 № 877-У) [6] визначає правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, повноваження органів державного нагляду (контролю), їх посадових осіб і права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю). Має місце державна підтримка підприємництва в Україні. Так, створено Єдиний державний реєстр юридичних і фізичних осіб-підприємців, відомості якого є відкритими і загальнодоступними.

Екологічне підприємництво являється невід'ємною частиною загального підприємництва. Базою для формування екологічних видів діяльності в Україні виступив чималий досвід такої діяльності, що мається у США та країнах Західної Європи [1].

Сутність екологічного підприємництва, як самостійного виду відтворювальної діяльності суспільства полягає у тому, що, з одного боку, суб'єкт господарювання акумулює характерні для підприємницької діяльності риси: здоровий ризик, ініціативність, винахідливість і самостійність, з другого - ресурсна, організаторська, творча функції підприємця спря-

мовані на досягнення і підтримання чинних екологічних стандартів, економіко-правових вимог і нормативів. Екологічне підприємництво є самостійно функціонуючим видом бізнесової діяльності, де суб'єкти господарювання у суто виробничій та комерційній діяльності власні економічні інтереси синтезують, поєднують з природоохоронними цілями і пріоритетами за умови виваженого державного контролю, економіко-правового регулювання цього процесу з боку держави.

На нашу думку, економіко-правова сутність та матеріальний зміст екологічного підприємництва полягає в отриманні прибутку від вкладення вітчизняних та закордонних інвестицій у природоохоронні та природовідтворювальні заходи. Тобто у процесі реалізації інвестиційного капіталу формується інтегральний мультиплікаційний еколого – економічно-соціальний ефект. Екологічний ефект полягає у покращенні якісного стану природно-ресурсного потенціалу довкілля. Екологічно чисте довкілля позитивно впливає (і суттєво) на фізичний та духовний стан людини, її здоров'я як трудового фактору, рушія, продуктивну силу виробництва та природного суб'єкта, на рослинний і тваринний світ й водні ресурси. Екологічний чинник органічно пов'язаний тим самим з ефективним використанням суспільних трудових ресурсів, що зокрема знаходить прояв у зменшенні кількості невиходів на роботу, а відтак скорочуються виплати за лікарняними листами, що сприяє досягненню економічного ефекту. З іншого боку якісніше забезпечення матеріальних і водночас культурних та духовних потреб людини збільшує можливості зростання продуктивності суспільної праці, що значно посилює вище згаданий ефект. А через зростання доходів і заробітної плати населення зростає у цілому народний добробут, що свідчить про те, що краще досягається кінцева мета будь-якого підприємництва в тому числі екологічного – одержання максимально можливого прибутку за мінімальних витрат. У нашому випадку прибуток є комплексним, (інтегральним), що складається з екологічного, економічного та соціального, а за характером функціонування – мультиплікаційним, тобто таким, що багатократно підсилюється.

В Україні екологічне підприємництво на теперішньому етапі розвитку виступає поєднанням усіх видів (форм) підприємницької діяльності, метою чого є випуск продукції, виконання робіт і надання послуг, що забезпечують дотримання визначених чинним законодавством природоохоронних вимог, предствлені у матеріально-виробничій сфері – це зокрема переробка відходів, раціональне й ощадливе використання альтернативних джерел енергії, виробництво природоохоронного обладнання і пристроїв ефективного контролю

та у сфері послуг - консалтинг, а також екологічне страхування [1]. Зауважимо, що комплексна структура екологічного підприємства у період стрімкого розвитку на світовому ринку різного роду послуг включає зелений і екологічний туризм як одні з досить перспективних видів послуг, метою яких з боку суб'єктів господарювання є: підвищення екологічної культури суспільства; ознайомлення з історико-культурною спадщиною, природним середовищем тієї чи іншої місцевості, регіону, країни в цілому; організація оздоровлення населення (Згідно із Законом України «Про туризм» від 15 вересня 1995 року); дотримання і збереження природного балансу шляхом всебічного поліпшення якості природних умов і ресурсів; отримання прибутку з надання цих туристичних послуг.

Таким чином, метою екологічного підприємства є не тільки випуск продукції, виконання робіт, але й надання послуг з дотриманням встановлених діючим законодавством правових вимог, економіко-юридичної відповідальності стосовно різних сфер і ланок вказаної діяльності.

Отже, для практичної і, зрозуміло, ефективної реалізації екологічного підприємства як напрямку ринкової економіки потрібна повна, гнучка і прозора законодавчо-правова база. Сучасний стан екологічного права на Україні обмежує, а часом і, навіть, гальмує становлення цього екологічного виду самостійної підприємницької діяльності.

Так, активізація інноваційної діяльності в сфері екологічного підприємства досить тісно пов'язана із залученням матеріальних та фінансових ресурсів, основними з яких є інвестиції і витрати часу на наукові, інформаційні і технічні розробки та технологічне освоєння масштабного виробництва нової екологічно чистої продукції або переробки чи утилізації відходів. Інноваційна стратегія найтіснішим чином пов'язана з принципами екологічного підприємства та в переважній частині випадків визначає його ефективність.

Висновки. Особливістю інноваційних технологій в сфері екологічного підприємства є те, що вартість отриманих інноваційних результатів може бути дуже високою і на перших порах нова продукція може потерпіти комерційну невдачу. Але, враховуючи даний ризик при впровадженні інноваційних продуктів, доцільно вказати, що впровадження будь-яких нововведень на виробництві тягне за собою певний економічний і технологічний ризик. Водночас не можна не враховувати й тих обставин, що недостатня соціально-економічна зорієнтованість: слабка екологічна освіта, переклад відповідальності населення за стан екологічної безпеки на державу, відсутність іміджу екології у масовій свідомості, поверхова поінформованість людей про стан

екологічної безпеки значно ускладнює ефективність екологічного підприємства в Україні. Отже, враховуючи вищевказане, доцільно зробити висновок про вплив формування сприятливого інноваційного поля на рівень конкурентноздатності та прибутковості суб'єктів екологічного підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року.
2. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» (від 15.05.2003 № 755).
3. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» (від 11.09.2003 № 1160-ІУ).
4. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» (від 06.09.2005 № 2803-ІУ), який визначає правові та організаційні засади функціонування дозвільної системи у сфері господарської діяльності і встановлює порядок діяльності дозвільних органів, уповноважених видавати документи дозвільного характеру, та адміністраторів.
5. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» (від 01.06.2000 № 1775-Ш), який визначає види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, порядок їх ліцензування, встановлює державний контроль у сфері ліцензування, відповідальність суб'єктів господарювання та органів ліцензування за порушення законодавства у сфері ліцензування.
6. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (від 05.04.2007 № 877-У).
7. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».
8. Закон України «Про інноваційну діяльність»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3715-17>.
9. Баранова І. В., Черепанова М. В. Методические подходы к оценке инновационной активности и инновационного потенциала вуза // Новосибирская инновационно-инвестиционная корпорация «НОВИНКОР»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://novinkor.com/biblioteka/innovworld/71-innoactive.html>.
10. Екологія і закон: Екологічне законодавство України. У 2-х кн.. / Відповідальний редактор доктор юрид. наук, професор, заслужений юрист України, академік УЕАН та АПРН України В.І. Андрейцев. – К.: Юрінком Інтер, 1997.
11. Екологічне підприємство: Навчальний посібник В.Я. Шевчук, Ю.М. Саталкін, В.М. Навроцький та ін. – К.: Мета, 2001. – 191 с.
12. Жарова Л.В., Какутич Є.Ю., Хлобистов Є.В. Екологічне підприємство та екологізація підприємства: теорія, організація, управління. – К.: Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України, 2009. – 198 с.
13. Ілляшенко С.М., Прокопенко О.В. Менеджмент екологічних інновацій: Навчальний посібник / За заг. ред. С.М. Ілляшенка. – Суми: Вид-во СумДУ, 2003. – 266 с.
14. Проблеми управління інноваційним підприємством екологічного спрямування: Монографія / За заг. ред. О.В. Прокопенко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 512 с.

15. Купалова Г.І. Екологічне підприємництво як невід'ємна складова сталого розвитку України. ВІСНИК Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2011. – № 26. – С. 36-39.
16. Матковський С. О. Інноваційна активність підприємств Львова в 2010 році: [Електронний ресурс] // Головне управління статистики у Львівській області. – 2011. – № 59. – Режим доступу: http://stat.lviv.ua/ukr/si/press/2011/r040411_59.pdf.